

دانشگاه شهید چمران اهواز
معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی
طرح درس ویژه درس‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه

نام و نام خانوادگی استاد: محمدحسن عظیمی	مرتبه علمی: استادیار	آدرس ایمیل: azimih@scu.ac.ir
دانشکده: علوم تربیتی و روانشناسی	گروه: علم اطلاعات و دانش شناسی	نیمسال تحصیلی: اول ۱۳۹۸-۱۳۹۹
دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد	نام درس: ذخیره و بازیابی اطلاعات	تعداد واحد: ۲
جایگاه درس در برنامه درسی دوره درس تخصصی		
<p>هدف کلی: کسب دانش در زمینه مفاهیم بنیادی، اصول، نظریه ها، استانداردها، الگوها و روشهای ذخیره و بازیابی اطلاعات در پایگاههای اطلاعاتی</p>		
<p>اهداف یادگیری:</p> <ul style="list-style-type: none"> - توان تبیین مفاهیم مرتبط با ذخیره داده های منابع اطلاعاتی به جهت بازیابی مطلوب - توان تجزیه و تحلی سیستمهای ذخیره و بازیابی اطلاعات - توان شناسایی انواع مدلها به کار رفته در برنامههای بازیابی - توان کار با پایگاههای اطلاعاتی و نرم افزارها در ذخیره و پردازش اطلاعات 		
<p>سرفصلهای اصلی درس:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با سیر تحولات در ذخیره و بازیابی اطلاعات (تحول در محیط اطلاعاتی، منابع و محملها- ابزارها- سیستمها - رابط کاربر...) - مدلهای بازیابی اطلاعات (دسته بندی مدلهای بازیابی اطلاعات - مدلهای مفهومی - مدلهای سنتی و کلاسیک - مدلهای مبتنی بر نرریه مجموعه ها - مدلهای جباری - مدلهای احتمالاتی - مدلهای متاون ساخت یافته - مدلهای فرامتنی)؛ الگوریتمهای بازیابی: وزن دهی؛ ریشه یابی؛ خوشه سازی) - ابر داده و جایگاه آن در ذخیره و بازیابی اطلاعات - آشنایی با استانداردهای ذخیره و بازیابی اطلاعات - اصطلاحنامه و جایگاه آن در ذخیره و بازیابی اطلاعات - مسائ خطی و زبانی در ذخیره و بازیابی اطلاعات - برنامههای هوشمند بازیابی اطلاعات 		

<ul style="list-style-type: none"> • ذخیره و بازیابی اطلاعات در محیط وب (محیط وب و ماهیت سایتها در آن - ساختار پیوندهای فرامتنی - مکانیسم کار مرورگرهای وب - موتورهای کاوش وب) انواع و مکانیسم نمایه سازی - انواع شیوه های جستجو - دسته بندی موتورهای کاوش - محیط رابط کاربر در موتورهای جستجو و تاثیر آن بر بازیابی اطلاعات - ارزیابی موتورهای جستجو (جستجو و راهبردهای آن) مباحث مرتبط با جستجو: مسئله و مشکک اطلاعاتی؛ پرسش و درخواست؛ تحلی پرسش؛ مفهوم راهبرد جستجو و فرایند آن - الگوریتم جستجو و بازیابی - بازخورد جستجو - تداوم جستجو و بازیابی - بسط جستجو و انواع آن ...) - ربط در بازیابی اطلاعات - معیارهای ارزیابی نرم افزارهای ذخیره و بازیابی اطلاعات
<p>رفتار ورودی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - رفتار ورودی دانشجو در این درس آمادگی روانی و روحی و علاقه به این درس و مقوله پژوهش
<p>مواد و امکانات آموزشی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - امکانات آموزشی برای این درس کتاب و کتابخانه - وسائل سمعی و بصری برای ارائه به صورت الکترونیک
<p>روش تدریس:</p> <ul style="list-style-type: none"> - رایحه مطلب توسط استاد به صورت پاورپوینت - معرفی منابع و متون برای مطالعه بیشتر در هر جلسه - پرسش پاسخ در هر جلسه - رایحه سمینار توسط دانشجو
<p>وظایف دانشجو:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آمادگی لازم در هر هفته برای مرور مطالب هفته گذشته به صورت پرسش و پاسخ - مطالعه و آمادگی قبل از کلاس بر اساس اعلام هفته قبل و موضوع و بحث هر جلسه - انجام فعالیتهای کلاسی کوتاه در طول نیمسال - انجام یک پژوهش مطابق با گفته و مطالب ارائه شده در طول نیمسال - آمادگی و ارائه سمینار در کلاس بر اساس تعیین قبلی -
<p>شیوه آزمون و ارزیابی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ارزیابی های کلاسی مستمر ۲۰ درصد امتیاز - سمینارهای کلاسی ۲۰ درصد امتیاز - آزمون پایانی به صورت کتبی و انجام یک پژوهش در طول نیمسال و تحویل در پایان نیم سال ۶۰ درصد امتیاز

۱. اخوتی، مریم. (۶۲۸۲). "مفهوم ربط در برنامه‌های بازیابی اطلاعات: مروری بر نرریه‌ها و ادبیات موجود".
اطّالّٰا شناسی. س. ۲. ش. ۶. (پائیز)، ص. ۲۲-۴۶.
۲. بیزابیتس، ریکاردو؛ دوآرائو ژونتو، برتیه. (۶۲۸۵). **قلمروهای نو در بازیابی اطلاعات**. ترجمه علی حسین قاسمی؛ با همکاری سیروس آزادی، علی جوامم. تهران: چاپار؛ دبیزش. ۲ جلد
۳. پائو، میراندا لای. (۶۲۷۹). **مفاهیم بازیابی اطلاعات**. ترجمه اسدالله آزاد، رحمت الله فتاحی. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.
۴. پولیت، ا. استون. (۶۲۸۱). **نظامهای ذخیره و بازیابی اطلاعات: خاستگاه، توسعه و کاربردها**. ترجمه محمدحسین دینانی، جعفر مهرداد. شیراز: کتابخانه منطقهای علوم و تکنولوژی.
۵. حری، عباس. (۶۲۸۲). "زنجیره داوری ربط در فرایند انتقال اطلاعات". **اطّالّٰا شناسی**. س. ۲. ش. ۶. (پائیز)، ص. ۶۹۴-۶۷۷.
۶. حسن زاده، محمد. (۶۲۸۲). "تأثیر مدل‌های بازیابی اطلاعات بر میزان ربط". **اطّالّٰا شناسی**. س. ۲. ش. ۶. (پائیز)، ص. ۶۲-۹۱.
۷. دلیلی، حمید. (۶۲۸۲). "نرم‌های فرامتن و مسئله ربط". **اطّالّٰا شناسی**. س. ۲. ش. ۶. (پائیز)، ص. ۶۷۴-۶۵۶.
۸. فتاحی، رحمت الله. (۶۲۸۲). "تحلی عوام مؤثر بر نسبی بودن ربط در برنامه‌های بازیابی اطلاعات". **اطّالّٰا شناسی**. س. ۲. ش. ۶. (پائیز)، ص. ۷-۲۲.
۹. **فهرستهای رایانه‌ای: کاربرد و توسعه. مجموعه مقالات در همایش کاربرد و توسعه فهرستهای رایانه‌ای در کتابخانه های ایران، مشهد ۲۲ و ۲۴ آبان ۸۲۲۴**. (۶۲۷۹). به کوشش رحمت الله فتاحی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد؛ تهران: مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهاد سازندگی.
۱۰. **میدو، چارلز و دیگران. (۸۲۹۱). نظامهای بازیابی اطلاعات متنی. ترجمه نجلا حریری. تهران: چاپار.**
۱۱. **نوروزی چاکلی، عبدالرضا. (۶۲۸۱). "چندخطی و چندزبانی، موانع دیرینه انتقال اطلاعات: از کتابخانه‌های سنتی تا کتابخانه های رقومی". در: مجموعه مقالات ششمین همایش علمی کتابداران سازمان مدیریّت و برنامه ریزی کشور، ۸۴ تا ۸۴ بهمن ۸۲۴۱، یزد. یزد: سازمان مدیریّت و برنامه ریزی کشور؛ سازمان مدیریّت و برنامه ریزی استان یزد.**
۱۲. **نوروزی چاکلی، عبدالرضا. (۶۲۸۲). "تأثیر کاربرد اصطلاح نامه بر افزایش ربط در برنامه‌های اطلاعاتی".**
اطّالّٰا شناسی. س. ۲. ش. ۶. (پائیز)، ص. ۶۲۷-۶۵۱.
۱۳. Baeza-Yates, R. & Riberio-Neto, B. (1999). **Modern information retrieval**. New York. ACM Press.
۱۴. Crestani, Fabio; Ruthven, Ian. (2007). "Introduction to special issue on contextual information retrieval systems". **Information Retrieval**. Vol. 10. No. 2. (April). p. 111-113.
۱۵. Fattahi, R. and Afshar, E. (2006). "Added value of information and information systems". **Library Review**. vol. 55. no. 1/2: 132-147
۱۶. Gils, V. Van; Bommel, Erik P. Van; Weide, Th van der. (2007). "On the quality of resources on the Web: An information retrieval perspective". **Information Sciences**. Vol. 177. No. 21. (1 November). p. 4566-4597.

Kelly, Diane. (2009). "Methods for Evaluating Interactive Information Retrieval Systems with Users". **Foundations and Trends in Information Retrieval**. Vol. 3. No. 1-2. (January). p. 1-422

Larson, Ray R. (2010). "Introduction to Information Retrieval". **Journal of the American Society for Information Science and Technology**. Vol. 61. No. 4. p. 852-358

Manning, Christopher D.; Raghavan, Prabhakar; Schütze, Hinrich. (2008). "Introduction to Information retrieval". **[Online]**. Available at:

<http://www.citeulike.org/group/2170/article/2709781>

Massimo, Melucci; David, Hawking. (2006). "Introduction: A perspective on Web Information Retrieval". **Information Retrieval**. Vol. 9. No. 2. (March). p. 119-221

Peng, Jie; Ounis, Jadh. (2007). "Combination of Document Priors in Web Information Retrieval".

Advances in Information Retrieval. p. 732-637

مباحث درس

- هفته اول
- تحقیق و پژوهش چیستی و چرایی
- هفته دوم
- انواع تحقیق و پژوهش
- هفته سوم
- اجزا و عناصر یک تحقیق و پژوهش
- هفته چهارم:
- بیان مسئله: اطلاعات بیشتر
- هفته پنجم
- سوالات و فرضیه های پژوهش
-
- هفته ششم
- بررسی و تدوین کتابشناسی تحقیق و رویکردهای پژوهشی
- هفته هفتم
- تعریف، متغیرهای پژوهش و ابزار اندازه گیری در تحقیق
- هفته هشتم
- جامعه و نمونه در تحقیق و اعتبار درونی و اعتبار بیرونی
- هفته نهم
- جامعه و نمونه در تحقیق و اعتبار درونی و اعتبار بیرونی ج ۲
- هفته دهم
- تجزیه و تحلیل داده ها
- هفته یازدهم
- آزمونها و روشهای آماری مورد استفاده در پژوهش
- هفته دوازدهم
- روشهای ارائه نتایج پژوهش
- هفته سیزده
- روش تدوین مقاله و ارائه سخنرانی و استنادهای درون متنی و برون متنی
- هفته چهاردهم
- استناد و استناد نویسی در پژوهش
- هفته پانزدهم
- فیش برداری در پژوهش
- هفته شانزدهم
- جمع بندی